

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

6 de Prehensione debitorum, & Carcerum mancipatione, aliisq[ue]
quibusda[m] ad solutionem consequendam remediis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

8 ¶ Iura Romanorum ciuilia postrema ista submouerunt atrocitas, cautumque a Constantino, ut nemo carceres, plumbatarumque pondera a ut verbera aliaque supplicia in debitorum solutionibus, vel ab iuris, vel a periculis iudicibus exoptaret, *l. nemo 2. de exactor. tributorum. lib. 10. C. tit. 9.* Quia nulla res est rerum corporea: aut exteriarum, quae in debitum venit, quae possit ad pretium corporis humani conferri, ut aequum videri possit, corpora pro rebus minus nobilibus torqueri.

9 ¶ Tum quia liber homo functionem non recipit, *l. 1. §. sed cum liber homo, de his qui deiecit. in P.* tum quia res omnes insigniter anteit, illique praestat, *l. in fine, de edil. ed. et.* Et propter hominem res omnes creatae, ille autem non propter res, *l. in pecudum 1. 8. de usur. lib. 12. P. tit. 1. in pecudum, de rer. diuis.* Et Demosthenes, contra Androtonem, hoc inter: est, inquit, inter liberum & seruum quod seruis omnia sint corpore luenda: ingenius autem, est quod maximam facinoram admiserint, tamen corpus suum tueri licet. Tradit idcirco Panormitanus, *per c. 2. de pign. neminem se ob debitum, vel as alienum posse nexui carcerum obstringere, quia nemo dominus membrorum suorum. l. liber homo 13. ad leg. Aquil. lib. 9. P. tit. 2.* Et Diocletia & Maximian CC. ob as alienum seruire liberos creditoribus compelli iura non pati testantur, *l. ob as alienum 12. de act. lib. 4. C. tit. 10. nec obligati filios pignori, in l. qui filius, qua res pign. obl. poss. C. l. si eod. P.* excepto casu necessitatis famis, *l. 2. de patri. qui fil. distrax.* Imo ex Iustiniani lege, creditor a debito cadit, & tantundem ei qui retentus, vel parentibus eius dan dum ab eo qui retinuit, & ipse corporalibus penis nihilominus a loci iudice subiicitur, *in §. quia vero, ut nulli iudic. liceat habere loci serua. l. a. i. colla. 2. tit. 9. Specie seruitutis carcer est, nempe retineri & concludi loco vnde exire liberum non sit. l. 2. de libero hom. exhib. lib. 43. tit. 2. 8.* Sed & prehensio & detentio hominis pro mutuo plus continere videtur quam mutuum, cum pretio fior & melior, ut dixi, sit omnibus rebus homo: quia omnes res in se continet. Fertur namque Prometheus addere principi, id est, homini, limo coactus particulam vndique dissectam, *Horat. lib. 1. carm. od. 16. vnde epitoma, ad vniuersi mundi habitum, homo inficitur dicitur ab Aristotele, lib. 2. de hist. animal. c. 15. & a Protogora, omnium mensura. Plato in Cratyl. Et plus petit qui corpus hominis pro re debita retinet, l. 1. de plus petiti. C. lib. 3. C. tit. 10. quod tamen mutuum non patitur, in quo plus quam datum est peti non potest, *l. rogasti, §. si decem, de reb. cred. P. l. si tibi decem milia, de pact. P.* A cedit quod Christiana lex iubet dimittere inopibus debita, si nobis a Deo nostra cupimus dimitti, ut oratio quam dominus nos docuit, admonet: dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, *D. Math. c. 6.**

10 ¶ Est quod confuetudo quae generalis Galliarum, ut nemo pro debito ciuili carceribus mancipetur, nisi his se nominatim obligauerit, *Ioannes Faber, in §. fin. de actio. Stephanus Auferrius, in additione fin. 61. quae est. Tholoja.* quia valet ea obligatio non iniquis rationibus. Proior quia indignus est beneficio libertatis, qui sciens prudens ad pretium participandum ei cessit, *§. serui autem, in 2. de ingen. l. 1. quib. ad liberta. procla non lic. in P. l. liberis, §. §. si quis sciens, & l. cum pacto, de libera causa, l. homo liber, de stat. hom. P.* De hinc 2. ad fidei cautione quis se in obsidem dare potest retinendum, haecque obligatio pacis causa recepta iure gentium: quae tamen non ius seruitutis, sed retentionis tantum prebet, *c. ex rescripto, de iureiur. ca. exposita, de arbitris. l. obsides, de testamen. c. 2. de pign. vide late Felinum, de bis in d. c. ex rescripto, nu. 7. & 8. Sed & 3. nemo ambigit, eum qui aliquem ab hostibus redemerit, posse eundem iure retinere quoad vlt; exsoluatur ei debitum, citta tamen penalem custodiam, *l. 2. §. l. si de captiuis, & postlim. reuer. lib. 8. C. tit. 51.* neque ideo in legem Fauiam de plagariis, vel in edictum de libero homine exhibendo, *l. 1. §. si quis eum, de liber. homi. exhib. in P. incidit, iure pignoris, non iure seruitutis, etinendo d. l. 1. de postlimi. reuer. C.* Et vale: e consuetudinem, ut quis se obligare possit ad carceres pro compulsionem solutionis mutui, notant Petrus Iacobi, in *praxi. tit. de cesio. bon. in fin. Ioannes Petrus de Ferrariis, in sua praxi. tit. de exsecutio. sent. & ita seruari curis Galliae scribunt Guido Papaeus q. 61. nu. 1. Ioannes Andrea, in c. ex rescripto, de iureiur. Et Ioannes Gallus, qua. 111. ita decisum placito curiae supremae, atque Boerius, *deces. 349. num. 7. & 8. testantur.* Nec tam lex emolumentum actionis videtur intueri, in eo qui exutus est bonis male fidei, quam penam, ut ait Venuleius, *l. fin. §. si, de his qua in frau. cred. P.* Sed & citra obligationem carcer. um debitor & fisci proculdubio, ad sol-**

uendum morosi, carceribus mancipari possunt: primum tamen interdicitur ne loco exeant aliquo definito, donec soluerint, vocantur *bailler l' arrest*, dehinc ad huc solutionem diffidentes in carceres detruduntur, *sic notat Bart. in l. cum eo, 10. per illum textum, ad leg. Jul. pecu. in P. l. nemo, de ex actio. tribu. lib. 10. C. Petrus de Ferrarius, in tit. de ex sec. sent. in §. remedio.* At priuatorum debitores ex dolo quoque & contumacia nimia, auctoritate quidem propria, & vi obligationis debiti, quae hunc nexum corporis non habet, detineri & incarcerari nequeunt: sed auctore iudice, possunt, *l. si vero de exhib. rei. in a. i. l. consentaneu. C. quomo. & qua. iudex, Ioan. Fab. in §. si, de act. & si condemnati sint sententia, cui non satisfaciant, l. 1. C. qui bonis cedere possunt.* Accusatus quoque traditur *glo. in l. 3. §. si viros, de susp. et. tutor. P.* carceri debitorem detinetur posse ob inopiam, si non habeat vnde soluat, verum seruandum p. ius ordinem executionis, & discussionis bonorum, *ordo ponitur in l. a. D. Pio §. in venditione, de resud. in P. l. etiam, C. de exsecut. rei iud. mobilium, le mouentium: immobilium, nominum, & his deficientibus permitti carceres & prehensionem: quod sequitur Petrus Ferrariensis, in d. tit. de exsecut. sent.* Inibi tamen creditor debitorem carcere conclusum omnino egenum, officio iudicis alere cogitur, *glo. in l. fin. de erog. militar. anno. lib. 12. C. Aretin. in §. fin. de actio. idque & lege 12. Tabularu cautum, Gellius, lib. 20. cap. 1. quod & seruari incartis scribit Guido Papaeus, qua. 211. num. 2. exemplo fisci, qui sibi obnoxios carceratos inopes, hoc est reos criminu, quos reipublicae penas exsoluere par est, *l. ita vulneratus, ad l. Aquil. tenetur alere donec iudicati fuerint, quod & iudicis sollicitudini annexum est, l. iudices, 10. de episc. audient. C. quanquam, nisi quia pena ad exemplum quoque pertinet, l. Capitalium, §. famosos, de pen. P. cum simil. & l. 1. de abigeis, P. &c. expedire dicatur malos fame perire, l. bona fides, de posit. a. lioquin, si creditor alimentis debitori bus tentat, iudex recte illis carceres patefacit, Aretinus, & Guid. Papaeus ubi supra proxime.* Singulare tamen est quod notat Angel. Aretin. in §. cum quoque, de actio. in 3. col. in verbo aduentus, incarcerationum pro debito fiscali, posse commendari a creditore commentariensi, ut eum pro suo priuato debito retineat, si eum absolui a debito fisci accideret etiam pragmatici, *saire refermer le prisonnier & commander.* Quod & Bartolus, post longam in vtramque sententiam controuersam probat, in sua disputatione 6. qua incipit, *lapsus fuit, & in l. 2. de custod. reorum, in P. & Guido Papaeus, decisio. 61. nu. 3.* Ceterum, dum de carceribus loquimur in causa mutui, intelligimus de his tantum, qui ad custodiam, ut ferre omnes, esse debent, *l. aut facta, §. solent, de penis, in P. l. verum est, de verborum significacione. P.* non de his qui ad penam sunt, *ca. quamuis, de pen. in ex. vel de mala mansione, quae tormentum continet, l. item apud Labonem, 15. §. quae est, verbo, de iniur. P. lib. 47. tit. 10. l. si hominem 7. de posit. item de his tantum carceribus, qui publici sunt, non de priuatis, qui prohibiti, *l. 1. de priua. car. C.***

¶ Sed & opinor mulieres debitoribus pro nullo debito, vel obligatione spontanea carceris, prehendi, & carceribus mancipari debere, imo & iudicem qui hoc fieri permiserit, penas ciuilibus & criminalibus castigandum, *leg. 1. & autem, sed hodie, de offic. diuersi iudi. lib. 1. C. tit. 49. §. necessarium, ut nulli iud. liceat hab. loc. serua. in a. i. l. quoniam & autem, sequen. C. de custod. reor.* Pudicitia enim matronalis, & sexus fragilitas hoc ne fiat satis admonet: cum mulier, propter honestatem vitae, se monstrare viuis non consueuerit, *§. 1. vers. si vero mulier, ut liigan. iurent, in exor. lit. colla. 9. in a. i. l. Caius impubes & puellas, quae alieno ini subiecta sunt, in ius vocari posse negat, leg. neque impubes, 22. de in ius voc. P. & ob verecundiam mulieri hac in parte parititur, in l. 2. §. si autem de iureiur. propter calumniam dan. C. Nisi mulier probata fuisset publica negociatrix, quia tunc potest in carcerem pro debito detru, ut placuit senatui Parisiensi, teste Ioanne Lucio, *lib. 10. placit. tit. 5. arresto. 1.* In constitutionibus Molinensium cautum ad praecedendas lites, ut omnes condemnationes pecuniarum, vel iudiciorum decreta, quam citius fieri possit fortiantur effectum, omni iuris remedio & coactione: & si intra quatuor menses a condemnatione insinuata ipsi reo, vt aiunt, personaliter, vel ad domicilium, is non satisfaciat, comprehendat & carceribus mancipari possit, & inibi detineri, donec vel fecerit satis, vel bonis cesserit, & si prehendi non possit, vel editor prehensionem uti nolit, iudex soluendi contumaciam possit in duplum vel triplum debiti reum debendi damnare, in *constitutio. reg. Molinensium, art. 48. lata anno 1566. mense Februar.* Apud Aegyptios cautum adfirmant, vt vltra bona &*

res debitoris, nulla in corpus animaduersio foret: nam pecuniæ creditæ bona, non corpus dixere obnoxium. In vltimo tamen erat illis, defunctorum corpora vnguentis delibuta, ac si viui essent creditori oppignorare, & super iis senerari, magno dedecore eorum qui constituta die non redissent: non permittebant autem pro vsuris in carcerem duci, vel pro mutuo, *trad. Diodor. Siculus lib. 2. Biblioth. cap. 3.* nec corpus addici creditori. Placuit etiam curiæ Parisiensi 19. Aprilis 1550. non licere creditoribus prehendere debitores cum ignominia, vel ideo posse rursus alligari, nec efficere posse in carcerem ita reuincos duci, nec prehendi alterius quam sui iudicis auctoritate: & qui secus faxit, damnum, & quanti debitoris interfit rependere teneatur, *Pap. lib. 18. Rhaps. arresto. tit. 5. arresto 5.* Item, ne is qui carceribus ex sigillo Parisiensis vel Montispessali curiæ, alibi carceribus mancipetur, quam loci sui domicili, neque inde alio transferatur, *arresto 1551. 21. Nouembr. Papius vbi supr. arresto 6.* Baldus quoque notat in *leg. apertissimi. C. de iudic.* non ideo suspectum haberi de fuga debitorem, quod talem esse iurauerit creditor. Et Angelus, non sufficere suspitionem de fuga, nisi concurrant cum illa lex. *Ang. in l. si ab arbitro, §. qui ex causis, qui satisfat. cogant. P.* Nempe quod constat de debito, eoque liquido, *leg. 1. de pradiis decur. lib. 10.* quod probetur suspitio per duos testes summarie: tertio, quod suspitio nuperrime orta sit, quæ non fuerit tẽpore debiti. Nam qui alienigenæ primo mutauit, & postea eundem, vt alienigenam suspectum facit, non auditur, *Bald. in l. §. qui de bon. auct. iud. poss. C.* Quarto, item si tempore contractus erat diues, nunc pauper, non etiam si pauper cum contraheret, *dist. l. si ab arbitro, §. qui ex causis, vt item l. qui bona, §. de illo, de damno infect.* Quinto, vt non habeat immobilia vbi habitat, aliter contra, *l. sciendum in primis. §. §. possessor, qui satisf. d. cogant.* Sexto, quod statim vbi sciuerit suspectum creditor debitorem petat in carcerari: nam si diu taceat, non licet, *l. si creditores de priuileg. credit.*

De Dilationibus solutionis mutui, & aliorum debitorum.

Cap. 7.

- 1 Debitoribus qua quando datur, & cur a iudice dilatio.
- 2 Annale quid debitorum.
- 3 Quinquennale debitorum quid, & quando datur, & eius vis.
- 4 Cedere bonis non potest, qui impetrauit quinquennale inducias.
- 5 Cessio bonorum non potest impediri a creditoribus.
- 6 Bancharii seu mensarii solum vertentes, non viuunt beneficio quinquennalis dilationis, vel cessionis.
- 7 Dilationis biennalis, vel quinquennalis moratoria causa.
- 8 Creditoris officium Christianum.

Iudex ¶ qui medius est inter instantiam seu persecutionem debitorum, & moram debitorum, sua sententia statuit solutionis terminum, & dilationem debitori concedit ex æquitate, vt possit pecunia facilius cogi, & minori cum incommodo danturque vel decem dies, *l. si debitor de iudicis, P.* vel aliud tempus, prout ratione personarum, summæque, *leg. 2. §. in l. debitoribus, de re iudicata, P. l. promissor, de constitut. pecun. P. gloss. in §. si de mutui, si in §. omnis stipulatur in verbo confessum, de verborum obligation. interdum quad. imette, leg. 2. §. 3. de usu rei iud. C. ca. querenti, ca. 26. de offic. iud. delegat. lib. 1. P. tit. 29.* quod datur a tempore condemnationis & sententiæ, si ab eo non sit prouocatum: & si prouocatum, a die constitutionis, *leg. 2. de v. sur. rei iud. P.*

¶ Interdum ¶ annus, cum causæ rament cognitione, *dist. cap. querentis.* & quinquennium aliquando datur, sed volentibus creditoribus, vel maiori eorũ numero. ¶ Nam ¶ quinquennium petitur, cum debitor paratus est vel bonis cedere, vel inducias quinquenni postulat, quibus pendentibus & debito es in eodem statu manent, vt non possint villo modo a creditoribus molestia affici, vel in ius vocari, vel in carcerem manent & iura creditorum in eodem quoque, vt omnis præscriptio aduersus eos suspendatur. Proinde omnes creditores debitoris, qui quinquennium petit vel cessionem offert, vocandi sunt antequam concedatur, *leg. fin. qui bonis cedere possunt, lib. 7. C. tit. 7. 2.* a iudice alterum eorum. Solebant olim in Gallia, eius rei gratia, im-

petrari co dicilli seu literæ ab officina æquitate seu regia cancellaria, dicebantur literæ annales, & quinquennales. Placuit tamen Principi in comitiis Aureliacensibus, non esse opus remedio illarum literarum, nec amplius a cancellaria impetrandas: sed iudices ordinarios per supplicationem petentis, vocatis creditoribus, & consensu illorum secundum iuris regulas exquisito, causa cognita concedi oportet, statueri posse, in comitiis Aureliacensibus, *art. 61. constitut.*

¶ Expedi autem ¶ creditoribus potius inducias concedere, quam cessionem admittere: eo quod inducias quinquennales concedendo, iam renuntiasse censentur beneficio cessionis debitorum, vt nec elapso quinquennio eo uti possint, sed carcere concludantur, *gloss. fin. in leg. fin. C. qui bon. cedere possunt.* Quæ sunt autem cessionis beneficia, intelliges Deo iuuante, ex illis quæ in cessione bonorum dicemus.

¶ Ceterum ¶ in electione debitoris est, vel vti quinquennali dilatione, vel cessione: quo fit, vt si creditores offerant petenti cessionem, vel inducias quinquennales, vel velint super debitorum componere, debitor: inuitus non cogatur voluntate cessionis abire, sed nolentibus creditoribus admittatur. *Sabotus, in leg. final. Cod. qui bon. cedere possunt, Angel. Aretin. in §. fin. de action. num. 8. per l. 1. Cod. qui bon. cedere possunt.* ¶ Existat ¶ constitutio Caroli quinti Cæsaris in comitiis Augustæ Vindelicorum habita anno domini 1548. *art. 22.* edita in odium mensariarum, qui cum fraude & periculo multo: sedes vertunt, dicuntur *faire Banqueroute*: contraque infitores vel negotiatores dolosos, qui consulto, sine infortunio, magno republice detrimento, & creditoribus fraudant, & confugiunt in alteras nationes: qua statutum, vt comprehendantur, carcereque castigentur vt fures, & respondeant creditoribus, nulla habita ratione *τὸν ἀδικησάντων λόγων*, id est, vt vulgus loquitur, salui conditus, [*Actiatus enim vult τὸν ἀδικησάντων λόγων esse, quod dicimus saluam conditum, seu fidem publicam esse in auct. de mand. prim. §. sed neque. Actiatus, lib. 7. Parergon. cap. 7. §. lib. 8. Parerg. cap. 2.*] vel fidei publicæ datæ itineris non impediendi: prohibuntque, ne posthac illa moratoria quinquennalia concederentur ab alio, quam a principe Imperatore, qui ante concessionem institueretur a magistratibus locorum vbi habitauerunt isti mercatores, vel institutores qui illi supplicant, & ad inopiam casu fere dactos profitentur, de cibus fortuitis: vel nisi alio modo per testes idoneos, de eisdem prius fidem fecerint: alioquin relicta hac de re, veritate suppressa, irrita esse.

¶ Et certe ¶ moratorias illas dilationes maiores, iure ciuili impetratas fuisse annotauimus, quæ etiam inuito creditore inducias præberent, *l. quoties, 2. de precibus Imper. a. offeren. libro primo, C. tit. 22.* Theodoricus Gothorum rex se iudens Fauto proposito, Sipontinis negotiatoribus, qui se dicebant hostium populatione vastatos, concedit priuilegiũ, ne per annos duos continuos a creditoribus possent fatigari: quatenus his inducias & datam possent reparare pecuniam, & aliquatenus debitorum valeat respirare substantia. Quid enim, inquit, proficit debitorum virgere, quando in cassum nudatos niitur exgere: quibus, magis prospicimus si ad mutuata sustinendo peuenire faciamus, *Cassiodorus, lib. 2. Variar. epistol. 38.* Asperima in Sardinios lues, plurimum misericordiæ in eisdem tribuit: nam centies festerum pollicitus Cæsar Tiberius, & quantum arario, aut fisco penderent, in quinquennium remisit. *Corn. Tacitus, libro 2. annal.*

¶ Vlpianus ¶ Christiane tradit, creditorem, etsi si sit respública, præbere se debere exactorem non accebum, vel cõmmodiosum, sed modicatum, & cum efficacia benignũ, cum instantia humanam, *Vlpianus in l. si bene collata, §. 3. de v. sur. lib. 2. P. tit. 1.* Et prohibita, per Nouellam Valentiniæ Cæsaris exactoribus publicorũ vectigalium, dura exactio a ciuibus velut ab hostibus, statutumque potius iustitia, & misericordione debita finiri, in *Nouellis Valentini excusis cum fragmentis Codicis Gregoriani, Hermogeniani, & Theodosiani, tit. 7. de indulgentiis.*

De Cessione bonorum. Cap. 8.

Lib. 42. P. tit. 3.
Lib. 7. C. tit. 71.

- 1 Cessio bonorum in duplici differentia.
- 2 Cessio bonorum quid erga creditores.
- 3 Quotuplex cum infamia, & sine infamia. Cessionis faciende quid considerandum eod.